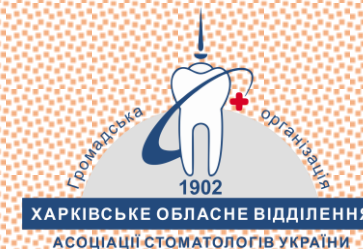

**ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ
АСОЦІАЦІЇ СТОМАТОЛОГІВ УКРАЇНИ**

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПРАКТИКИ

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ
ОСВІТИ
ГО «ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ АСОЦІАЦІЇ
СТОМАТОЛОГІВ УКРАЇНИ»

**СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА
ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ
ТА ПРАКТИКИ**

Харків 2020

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКА МЕДИЧНА АКАДЕМІЯ ПІСЛЯДИПЛОМНОЇ ОСВІТИ
ГО «ХАРКІВСЬКЕ ОБЛАСНЕ ВІДДІЛЕННЯ АСОЦІАЦІЇ
СТОМАТОЛОГІВ УКРАЇНИ»

***СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПРАКТИКИ***

Збірник наукових праць

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ
«СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ
СТОМАТОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ПРАКТИКИ»
Харків, 15-16 травня 2020 р.**

Харків
2020

Редакційна колегія: проф. М.А. Георгіянц, проф. М.В. Маркова,
д.мед.н. А.Ю. Ніконов (відповідальний редактор), доц. А.М. Каафарані,
доц. К.В. Жуков (відповідальний секретар), проф. Є.М. Рябоконт,
ас. Б.Г. Бурцев (технічний секретар)

Рецензент: професор Г.П. Рузін – професор каф. хірургічної стоматології та щелепно-лицевої хірургії Харківського національного медичного університету; професор В.І. Гризодуб – зав. каф. ортопедичної стоматології № 1 Харківської медичної академії післядипломної освіти МОЗ України.

Сучасні тенденції та перспективи розвитку стоматологічної освіти, науки та практики: Зб. науч. праць. – Харків: ФОП Бровін О.В., 2020. – 107 с.

Автори виражають подяку за допомогу в публікації збірки ГО «Харківське обласне відділення Асоціації стоматологів України» (Президент – професор Є.М. Рябоконт)

Формат 60x84/16. Ум. друк. арк. 6.28. Тир. 200 прим. Зам. 802.
Підписано до друку 12.08.20. Папір офсетний.

Надруковано з макету замовника в ПП «Стиль-Іздат»
61022, м. Харків, вул. Трінклера, 2. Т. (057) 758-01-08, (066) 822-71-30
Свідоцтво про внесення суб'єкта до Державного реєстру
виготовників видавничої продукції серія ХК 240 від 02.09.2009 р.

СТИЛЬ-ІЗДАТ®
ТИПОГРАФІЯ
www.stil-izdat.com

1. Розробка навчальних планів та програм, а також системи оцінювання, відповідно до вимог закордонних вищих навчальних закладів для спрощення визнання освітнього рівня навчання за кордоном та гарантоване зарахування кредитів навчальних дисциплін, які опановуватимуться протягом навчання в іншому навчальному закладі.

2. Розвиток програм державного та приватного кредитування студентської мобільності, пошук грантів в рамках партнерства вищих навчальних закладів різних країн.

3. Участь у проектах програми «ERASMUS» та ін. для навчання та стажування студентів, викладачів і науковців у партнерських навчальних закладах ЄС.

4. Проведення презентації міжнародних академічних програм як мотивація для студентів і молодих вчених.

Висновок. Розвиток інноваційного вищого навчального закладу, що займає провідні позиції в галузі надання вищої медичної освіти згідно з вимогами міжнародних європейських стандартів, необхідний для ефективного використання та розвитку матеріально-технічного і наукового потенціалу медичної галузі. До перспективних напрямів удосконалення професійної підготовки медичних кадрів у ВНЗ ми віднесли удосконалення науково-дослідної діяльності ВНЗ, впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у медичне навчання та створення мережі міжнародної студентської мобільності. Саме ці напрями ми вважаємо перспективними у стратегії розвитку ВНЗ, виконання яких сприяє досягненню стратегічних цілей.

Література. 1. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25.06.2013 р. №344/2013. 2. Гльченко А. А. Характеристика педагогічних форм та методів профілактичної діяльності медичних фахівців. *Медична освіта*. 2016. № 1 (69). С. 22-24 3. Киричок В. А. Можливості застосування інтерактивних методів навчання у системі післядипломної медичної освіти. *Медична освіта*. 2016. № 1(69). С. 25-28. 4. Степко М. Світові тенденції розвитку систем вищої освіти та проблеми забезпечення якості й ефективності вищої освіти в Україні. *Вища школа*. 2013. № 7. С. 13–22.

Рузін Г. П., Григоров С. Н., Василенко В.М., Вакуленко О. М. ДЕОНТОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ В ПРАКТИЦІ СУЧАСНОГО ХІРУРГА-СТОМАТОЛОГА.

Харківський національний медичний університет, Харків, Україна.

Характер взаємин є важливою структурною одиницею лікувального процесу. Правильний характер цих положень забезпечує необхідність певних форм обстеження для уточнення діагнозу, вибір і обґрунтування методів лікування для досягнення оптимального результату.

Все це визначається поняттям «деонтологія», тобто наука про належне, яка об'єднує в собі сенс, складності, протиріччя, єдність в спілкуванні лікаря і пацієнта.

Хірургічна стоматологія є однією з найбільш «травмуючих» в стоматології, часто вимагає від пацієнта не простих рішень, а від лікаря переконливого обґрунтування оперативного втручання для отримання бажаного результату, того чи іншого складного обстеження для уточнення діагнозу.

На початку 21-го століття в країні відбулися кардинальні політико-

економічні зміни, які не могли не позначитися на поглядах населення, його психології, в тому числі - на психології пацієнта і його ставлення до медичної допомоги, а з іншого боку - на психології лікаря, в тому числі і хірурга-стоматолога, який цю допомогу надає.

Абсолютно нова соціальна політика, значні зміни в організації медичної допомоги, широка мережа приватних стоматологічних структур, зміни в ідеології і поглядах на роль держави, переважання в певних колах приватновласницьких інтересів, значний розкид цін на ті чи інші види хірургічних стоматологічних втручань, рекламна «агресія» засобів інформації, часто містить взаємовиключні рекомендації не кращим чином впливає на взаємини лікаря і пацієнта.

Є велика кількість публікацій, присвячених обґрунтуванню і рекомендацій певних дій лікаря по «заманюванню» пацієнта в стоматологічне крісло саме до цього лікаря. У той же час практично не розглядаються важливі, на наш погляд, проблеми, що виникають при спілкуванні лікаря і пацієнта до, під час і, особливо, після проведеного лікування. Засоби масової інформації (ЗМІ) рясніють повідомленнями про «справи лікарів» з відповідними коментарями.

Мета роботи: виявлення, аналіз причин і заходи профілактики найбільш часто зустрічаються конфліктних ситуацій між хірургом-стоматологом і пацієнтом.

Матеріал і методи: аналіз результатів бесід з лікарями і пацієнтами державних і приватних хірургічних кабінетів, вивчення і участь в судово-медичних експертизах, аналіз роботи в розборі скарг в різних адміністративних інстанціях протягом 2000-2019 рр.

Обговорення результатів: Як показує досвід, велике значення має оцінка лікарем психологічного стану пацієнта: напружений, полохливий, нерішучий, амбітно впевнений тощо. З'ясувати це можна з декількох питань, відповіді на які дадуть можливість лікарю правильно діяти в подібній ситуації: «а в інтернеті вказано, що є інша, більш досконала операція при пародонтиті, інший препарат для знеболення, інший метод, інструмент для видалення» і ін. залежно від психологічного настрою пацієнта, його Інтелектуального рівня відповідь може коливатися від «звичайно це важливо, ми так і робимо», до «ви вірите в цю нісенітницю, є адже роками перевірені дії», з різними варіантами в межах крайніх значень.

Інший деонтологічний аспект пов'язаний з широко використовуваними термінами: медична допомога, медична послуга, останній все частіше вживається в повсякденному житті. Якщо перший не викликає сумнівів в своєму змісті. Саме допомога лікаря, медсестри, санітарки; навіть надання зручного положення пацієнта в кріслі після травматичного втручання - це допомога, безкорислива дія, яка не потребує матеріальної винагороди. Медична ж послуга, як саме послуга, обов'язково вимагає оплати, якщо, звичайно, вона надана відповідно до вимог і розрахунками того, кому вона виявляється. Сьогодні можна зустріти думку, що в державних медичних установах надається допомога, а в приватних послуга, з чим важко погодитися.

Складність полягає в тому, що пацієнти з далекого зарубіжжя адекватно сприймають друге поняття. У цих країнах ніколи, практично, не було безкоштовної медичної допомоги, яка протягом більше 70 років була в нашій

країні. Зміна соціальних і економічних умов і призвело до «я заплатив за послугу, а вона мене не влаштувала, буду скаржитися, я в суд подам». За деякими даними, в порівнянні з 80-ми роками, число скарг і судових позовів щодо лікарів, де стоматологи займають одне з перших місць, збільшилася в десятки разів сьогодні. У подібних ситуаціях важко дати конкретні рекомендації. Можна лише будувати бесіду на підставі оцінки психологічного стану пацієнта, його інтелектуального рівня.

Ще одна існуюча, на наш погляд, деонтологічна проблема в хірургічній стоматології: це так звані ятрогенні ускладнення, які найчастіше виникають при втручаннях з приводу різного роду запальних процесів одонтогенної етіології.

Обмежимося одним прикладом, який ставить під сумнів ятрогенну причину перфорації дна верхньощелепного синуса при видаленні зуба, ураженого хронічному гранулюючому періодонтиті при повітроносному варіанті будови синуса. Адже «автор» захворювання пацієнт, що не звертав уваги на зруйнований зуб, але обрушиваючий потоки скарг на надану йому «неякісну послугу, за яку він заплатив і ще заплатить».

Певною протиположністю в подібних ситуаціях може і повинна служити інформативна згода пацієнта на обсяг обстеження, показання та характер втручання, можливі ускладнення. Тут як раз і потрібно підкреслити, що можливі, а то і неминучі ускладнення обумовлені саме ставленням пацієнта до свого здоров'я.

Природно, короткі тези не можуть охопити всі аспекти порушеної теми, однак, на наш погляд, деонтологічна складова має бути присутня у всіх словах лікаря і створювати оптимальні умови для його дій при лікуванні пацієнта з різноманітною хірургічною стоматологічною патологією.

УДК: 616.314-08-039.71-085.31:546.13:546.16

Стебляк Л.В., Баглик Т.В., Заверуха Я.І.

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ ОПОЛІСКУВАЧІВ ПРИ ЗАПАЛЬНИХ ЗАХВОРЮВАННЯХ ПАРОДОНТУ

Харківський національний медичний університет, м. Харків, Україна

На даний час питання профілактики та лікування запальних захворювань пародонту є однією з найбільш поширених проблем у стоматології. Одним з основних етіологічних чинників, який сприяє розвитку даної патології, є мікробний зубний наліт [1, 3]. Для профілактики запальних захворювань є дуже важливим систематичний і регулярний догляд за порожниною рота [2, 3]. Для поліпшення стану тканин пародонта, поряд з механічним видаленням зубних відкладень, широко застосовуються ополіскувачі для порожнини рота [4, 5, 6]. Компоненти, введені до їх складу, частіше за все володіють антибактеріальною активністю та сприяють значному зменшенню кількості зубного нальоту.

Мета роботи. Визначення порівняльної ефективності застосування ополіскувачів порожнини рота на основі фтору та на основі хлоргексидину у пацієнтів із хронічним катаральним гінгівітом.

Об'єкти і методи дослідження. Під нашим спостереженням знаходи-

<i>Любченко О.В., Велігоря І.Є., Полякова С.В., Пушкар Л.Ю., Ніконова А.Ф., Грищенко В.В. Антимікробна активність пломбувальних матеріалів для корневих каналів. ....</i>	<i>55</i>
<i>Krukis M. Periodontal bone destruction caused by local and systemic factors. ....</i>	<i>58</i>
<i>Ніконов А.Ю., Бреславець Н.М., Мухін З.С., Житомирський А.О. Профілактика ускладнень в порожнині рота при заміщенні дефектів зубних рядів знімними конструкціями протезів. ....</i>	<i>60</i>
<i>Ніконов А.Ю., Бреславець Н.М., Мусієнко В.Г. Здатність слизової оболонки до регенерації при протезуванні пацієнтів ортопедичними конструкціями із вмістом металу. ....</i>	<i>62</i>
<i>Ніконов А.Ю., Бреславець Н.М., Житомирський А.О., Мухін З.С. Дослідження методів комплексної реабілітації пацієнтів з дефектами зубних рядів шляхом внутрішньо ротового зварювання. ....</i>	<i>66</i>
<i>Погранична Х.Р., Огоновський Р.З., Нетлюх А.В., Скочило О.В. Значення біохімічних маркерів у прогнозуванні структурних пошкоджень скронево-нижньощелепного суглоба при травматичних переломах суглобового відростка нижньої щелепи. ....</i>	<i>68</i>
<i>Постолаки А.И. Общие законы развития и формообразования в природе и зубочелюстной системе человека. ....</i>	<i>70</i>
<i>Rokicki Jan Pave, Andrius Ivanauskas. Orofacial pain management of dental patients. ....</i>	<i>73</i>
<i>Ryabokon E.N., Volkova O.S., Kanunik T.S., Tokar A.A. Application experience of use glass ionomer cement «Ionolat» in clinic. ....</i>	<i>75</i>
<i>Ryabokon E.N., Volkova O.S., Zharkova T.S. Analysis of changes of antioxidant-prooxidant system with lecithin-calcium complex of young patients with multiple cavities. ....</i>	<i>76</i>
<i>Рябокоть Є.М., Костюк Н.Г. Диференційна діагностика глоссодинії. ....</i>	<i>77</i>
<i>Романова Ю.Г., Костенко С.Б., Золотухіна О.Л. Напрями удосконалення професійної підготовки медичних кадрів у вищих медичних закладах освіти. ....</i>	<i>82</i>
<i>Рузін Г.П., Григоров С.Н., Василенко В.М., Вакуленко О.М. Деонтологічні проблеми в практиці сучасного хірурга-стоматолога. ....</i>	<i>84</i>
<i>Стеблянко Л.В., Баглик Т.В., Заверуха Я.І. Ефективність використання ополіскувачів при запальних захворюваннях пародонту. ....</i>	<i>86</i>
<i>Шаран М.О., Колесніченко О.В. Профілактичні заходи, щодо попередження стоматологічних захворювань у дітей. ....</i>	<i>88</i>
<i>Янішен І.В., Андрієнко К.Ю., Бірюков В.О., Погоріла А.В., Бірюкова М.М. Ефективність ортопедичного лікування пацієнтів з м'язово-суглобовою дисфункцією СНЩС за оцінкою якості життя. ....</i>	<i>90</i>
<i>Янішен І.В., Дюдіна І.Л., Томілін В.Г., Перешивайлова І.О. Сучасні методи навчання студентів з дисципліни «Ортопедична стоматологія». ....</i>	<i>92</i>
<i>Янішен І.В., Сідорова О.В. Методика визначення показника межі міцності при діаметральному розтягненні склоіономерного цементу для постійної фіксації. ....</i>	<i>95</i>
<i>Падалка А.І. Прогнозування карієсу постійних зубів у дітей. ....</i>	<i>96</i>
<i>Даниленко Л.П., Помпій О.О. Епідеміологія карієсу зубів серед військовослужбовців ЗСУ в Луганській області. ....</i>	<i>99</i>